

Deltakere "Flysikkerhetsforum for operatører
av innlandshelikoptre"

Referent:
Marianne
Kirkessæther

Møteleder:
Geir Hamre

Møtedato:
19.-20. oktober

Møtereferat

2-dagersmøte i Flysikkerhetsforum for operatører av innlandshelikoptre (FsF)

Møtet ble holdt på Thon Hotel Oslo Airport.

1. Velkomst, presentasjon, gjennomgang av agenda.

Leder av FsF ønsket medlemmene velkommen til 2-dagersmøte i forumet.

Det var ingen kommentarer til dagens agenda – agenda godkjent.

Før forumet gikk videre i programmet ba leder Geir Hamre forumet ta stilling til ledelsens behandling av OCAS/Protura saken slik den ble fremstilt i Dagens Næringsliv.

Et enstemmig forum gav følgende tilbakemelding:

"FsF har registrert artikler i Dagens Næringsliv vedrørende LT og FsF's håndtering av OCAS/Protura saken.

FsF presiserer at vårt høringssvar representerte en samlet FsF innstilling.

FsF er videre av den oppfatning at håndteringen av representantene fra OCAS og Protura i møtet 15. september var adekvat.

FsF ser det som verdifullt at forumet ledes av LT, og dagens ledelse har forumets fulle tillit."

2. Korrigering og godkjenning av referat fra møtet 15.-16. sept.

Narve Reiten ønsket korrigering av punkt 5 i møtereferat. Forslag til korrigering ble diskutert i forumet, og man endret i fellesskap ordlyden på dette punktet.

Referatet ble godkjent med følgende endring:

Nytt punkt 5: Skille mellom privat og kommersiell flyvning:

Det er enkelte flygere med PPL som flyr oppdrag med privatregistrerte helikoptre, som må karakteriseres som kommersielle. Dette undergraver den virksomheten kommersielle selskap bedriver. LT mener at dette er klart definert ved at lavflyging under 500ft ikke er lov for PPL-H iht BSL D 3-2 (fotografering samt underhengende last), uten spesiell godkjenning fra LT.

FsF er opptatt av at PPL - innehavere løftes opp kompetansemessig.

Følgende ting ble diskutert i denne forbindelsen:

- Oppretting av helikopterklubber.

- Årlig treningsprogram for PPL- innehavere.
- Bedre regelverk for kombinert kommersielt/privat bruk av privateide helikoptre.
- Uanmeldte inspeksjoner fra LT.

Flysikkerhetsforumet uttrykte seg positive til at private piloter er tilknyttet et faglig miljø (f.eks flyklubber), for på denne måten å bygge opp kompetanse.

Narve Reiten sa seg villig til å skrive et innlegg til neste møte om hva PPL - innehavere ser på som utfordringer, og forslag til tiltak.

Det oppfattes i markedet som et problem at enkelte flyr på andres AOC, og at morselskapet ikke har nok kontroll over operasjonene. Ledelsen i FsF ble anmodet om å skrive brev til LT og be om innskjerping av regelverket for slike operasjoner.

LT ble også oppfordret til å foreta flere inspeksjoner på aktuelle selskapers sekundærbaser.

3. Godkjenning av nye medlemmer. Endelig prinsippavgjørelse om medlemskap.

Medlemskapet til følgende personer var ikke formelt godkjent i forumet: Even Birkeland (SENSAIR), Bjørn Steien (Heli-Team AS), og Narve Reiten (representant for PPL – innehavere).

Bjørn Steien og Narve Reiten ble formelt godkjent som medlemmer.

Det ble på møtet tatt noen prinsippavgjørelser om medlemskap:

- Alle AOC - innehavere skal kunne søke medlemskap, og ha rett til å bli tatt opp i forumet.
- Oppmøteplikt på minimum 75% av møtene av fast representant eller vara.
- Medlemmer som ikke overholder oppmøteplikt blir ekskludert, og får karantenetid på to år før man kan søke nytt medlemskap.
- Vi tar ikke opp kunder/leverandører som medlemmer. Kunder inviteres til egne møter/kurs.

På bakgrunn av dette ble ikke Even Birkeland fra SENSAIR godtatt som medlem av forumet.

I tillegg har følgende nye søkt medlemskap:

Norcopter ved Kjetil Føyen – får tilbud om medlemskap.

Heliscan ved Arnt Ring – får medlemskap etter søknad når de har fått AOC.

Ledelsen vil skrive brev til de medlemmene som ikke har møtt til nå, og til AOC innehavere som ennå ikke er medlemmer, med informasjon om prinsippavgjørelsene som er vedtatt.

4. Ledelsens oppgaver fra siste møte.

Leder orienterte om følgende gjøremål etter siste møte:

- Økonomi inkludert reisestøtte til medlemmene.
 1. FsF blir opprettet som eget prosjekt i LT-budsjett for 2010.
 2. Ledelsen har foreslått at medlemmenes reiseutgifter blir lagt inn som en kostnad i budsjettet. Prosedyre for kostnadsrefusjon vil bli diskutert i LT. (NB! Om medlemmene får refusjon av sine reiseutgifter er ennå ikke avklart med LT.)
 3. Videre orientering om økonomi for 2010 (inkludert instruks for bruk av midler), blir gitt på møtet 3. desember.
- Web-side (helikoptersikkerhet.no) (net og com). Under etablering.
- Tilgang på statistikk (h/ah/u). Vurderes av Analyseavdelinga i LT.
- Innskjerping av regelverk ("leid" AOC). Brev vil bli skrevet til LT.
- Maler for SOP'er . Brev vil bli skrevet til LT.

- Orientering om FsF på kontrollantseminar. Første orientering gjennomført. Vil bli invitert til etterfølgende kontrollantseminarer.

5. LT's behandling av rapporter om driftsforstyrrelser av teknisk art.

Anne Severinsen fra Nordlandsfly hadde bedt om en orientering om hvordan LT behandler rapporter vedrørende driftsforstyrrelsen av teknisk art.

Rapporter blir ikke besvart fra LT. Det må kunne forventes at rapportene følges opp, ellers har det liten hensikt å sende inn disse. Rapport om tekniske feil kan ha betydning for operatører "world wide". Myndighetene må utveksle informasjon om slike rapporter.

Til det neste møte i desember inviteres analyseavdelingen i LT til å komme og redegjøre for hvordan rapporter behandles.

Det ble samtidig bemerket at SHT bruker for lang tid på sine rapporter. Det er et ønske fra FsF om midlertidige rapporter på alvorlige hendelser og uhell.

Ledelsen skriver brev til LT og SHT om hva vi ønsker.

6. Krav til utdanning.

Det må stilles krav til ekstra utdanning på R22 og R44 etter tre tilfeller av "loss of tailrotor effect". EHC har tatt dette til følge, og legger ekstra vekt på denne delen av treningen.

Trening og opplæringsprogram er et selskapsansvar. Det etterlyses bedre oppfølging av LT på dette området.

7. Innmelding av luftfartshindre/BSL E 2-1.

Flyging i spenn er en gjenganger som havariårsak, og Bjarte Ellingsen fra NLA har stilt spørsmål om innmelding av luftfartshindre fungerer iht. BSL E 2-1, og om denne forskriften kanskje også bør revideres. Det er viktig at også ikke merkepliktige spenn er avmerket på kart, og erfaringen er at dette sjelden er tilfellet.

Kjetil Ringen fra Statens Kartverk var invitert for å belyse problemet. [Se vedlagt presentasjon.](#)

FsF medlemmer oppfordres til å være aktive med å melde inn til Statens Kartverk luftfartshindringer som ikke er merket på kartene.

EASA har varslet et forbud mot bruk av bærbare GPS produkter i luftfartøyer. Dette mener operatørene av innlandshelikoptre er uforståelig, og ber ledelsen ta dette opp med LT.

8. Skille mellom privat og kommersiell flyvning. PPL-innehaveres utfordringer og forslag til tiltak.

På det forrige møtet i FsF var skillet mellom privat og kommersiell flyvning et punkt på agendaen. Narve Reiten hadde til dette møtet laget forslag til kompetanseheving hos PPL - innehavere. [Se vedlagt presentasjon.](#)

FsF tar frem deler av hans presentasjon på møtene fremover, og jobber oss igjennom forslagene.

9. Informasjon fra Nordic Helicopte Forum

Leder ga en kort informasjon fra siste møte i forumet:

- Cross border operations (tillatelser, gebyrer).
- Leasing på tvers av landegrensene.
- Myndighets inspeksjoner av nabolandets operatører innenfor eget land.
- Bruk av Pilot Operator Handbook (POH)/ Helicopter Flight Manual (HFM) vs. OM B.
- Mangel på autoriserte kontrollanter på helikopter og sjøfly.
- Arbeidstidsbestemmelser (subpart Q) for helikopter, status og fremtid.

Dag 2

10. Korrigert høringssvar til BSL D 2-2 fra FsF.

FsF har skrevet om sitt høringssvar til BSL D 2-2 i henhold til avtale på forrige møte. Høringssvaret ble sendt inn til høringskomiteen 08.10.2009.

11. Implementering av SHT tilrådninger

Ledelsen hadde laget en liste over aktuelle SHT-tilrådning fra år 2000 og frem til i dag. Disse tilrådingene vil bli diskutert på møtene fremover.

På dette møtet gjennomgikk forumet følgende tilrådninger:

1. Bruk av hjelm under alle operasjoner
2. Pakking og bruk av nødutstyr/bekledning. Ofte vanskelig å få tak i nødutstyr når ulykken skjer.
3. Det er ønske om en database for innrapportering av tap av last.
4. Prosedyre for bruk av mobil i helikoptre.

12. Orientering om regelverk om landingsplasser, konsesjonskrav, utforming

Det har på tidligere møter vært uttrykt usikkerhet rundt reglene for landingsplasser.

Sverre Kjerpeseth fra Flyplassseksjonen i Luftfartstilsynet var derfor invitert for å gi en orientering om regelverket. [Se vedlagt presentasjon.](#)

Under presentasjonen brukte Kjerpeseth uttrykket "feltlandingsplass". Dette uttrykket må defineres, og skillet mellom "feltlandingsplass" og sekundærbaser må klargjøres.

Forumet ønsker en avklaring på AIC 25/07 om krav til etablering og adgangskontroll av sekundærbaser.

13. Kundeopplæring – FsF oppgaver, program, progresjon

Et viktig ledd i helikoptersikkerheten er at kundene stiller krav til operatørene. Dette gjøres i varierende grad.

FsF planlegger derfor å gjennomføre et seminar for alle kundegrupper våren 2010. På neste møte i FsF må vi nedsette en arbeidsgruppe som skal lage innhold til seminaret, samt vurdere hvem som skal inviteres og hvordan seminaret/seminarene skal gjennomføres.

Det var enighet i forumet om at et slikt seminar bør være selskapsnøytralt, og derfor må ledes av LT.

Flysikkerhetsforum for operatører av innlandshelikoptre skal arbeide for en vesentlig forbedring av helikoptersikkerheten, og være en pådriver overfor ansvarlige myndigheter og aktører for å få gjennomført sikkerhetsfremmende tiltak. Forumet som er oppnevnt av luftfartsdirektøren, ledes av Geir Hamre, Seksjonssjef Operativ Helikopter, Luftfartstilsynet. Forumets medlemmer er representanter fra relevante myndigheter, helikopteroperatører, kundegrupper og andre relevante brukere av innlandshelikoptre.

14. Påvirkning av operatører som opptrer sikkerhetsmessig uforsvarlig – FsF involvering

FsF skal legge premisser, men ikke være dommer.

Dette agendapunktet viser at det er stort behov for å få med alle AOC holdere som medlemmer i forumet. Det aktualiserer også behovet for standardiserte SOP'er.

15. Hendelser og alvorlige hendelser siden siste møte.

Leder gikk igjennom de hendelsene og ulykkene (3) som har vært siden siste møte.

- Oljelekkasje etter teknisk overhaling – R44 (Hendelse)
- Flyging inn i militært restriksjonsområde – R44 (Hendelse)
- TCAS warning (HEMS helikopter) (Hendelse)
- Motorstopp etter landing (Hendelse)
- Laser forstyrrelse (Hendelse)
- Dropp av sling load (Hendelse)
- Bird strike (Hendelse)
- Nærkollisjon (Hendelse)
- Flyging inn i kontrollert område uten klarering (Hendelse)
- Nødlanding pga "low fuel" (Hendelse)
- Havari HU269 Sørøya 22.09.2009
- Havari AS350 B2 Forsand 09.10.2009
- Havari EXEC 162F Madland 09.10.2009

16. Eventuelt

Ledelsen skriver til SINTEF og ber om anbud på gjennomføring av en helikopterstudie for innlandshelikoptre basert på erfaringer fra HSS-3. Etter mottatt anbud vil forumet diskutere mulige finansieringsordninger.

Leder berømmet deltakerne for aktive og meningsfylte diskusjoner under møtet.

FsF vil bli gitt tilgang til norske resultater av EHSAT undersøkelser av ulykker for å trekke lærdom av disse.

Foredrag om risikoanalyse ble ønsket som tema på et fremtidig møte.

Neste møte blir 2. og 3. desember på Thon Hotel Oslo Airport.

Marianne Kirkesæther
Sekretær

Til stede:

Tor Åge Berglid (Nord Helikopter), Elin Christoffersen (EHC), Bjarte Ellingsen (Norsk Luftambulans), Roy Estensen (Helitrans), Vidar Grindheim (Westwing Helicopters), Geir Hamre (Luftfartstilsynet), Marianne Kirkesæther (Luftfartstilsynet), Narve Reiten (PPL-H), Anne Severinsen (Nordlandsfly), Bjørn Steien (Heliteam), Tore Strid (Pegasus), Alf Tørrisplass (Airlift), Jon Ove Velure (Fonnafly)

Kopi: Luftfartsdirektøren, Samferdselsdepartementet